

In november 2016 was het exact 70 jaar geleden dat Frederik Langkamp overleed. Een tamelijk onbekend persoon in apostolisch Nederland maar een grote persoonlijkheid in Twente. Hij was het die mede aan de basis stond van de grote groep apostolischen die Twente voor de Tweede Wereldoorlog kende. Een fascinerend verhaal met een triest einde.

Op 6 december 1863 werd in het buurtschap De Eschmarke bij Lonneker in Twente het tweede kind van de tien kinderen in het gezin Langkamp geboren. Hij kreeg de naam Frederik mee.

Frederiks vader Martien en grootvader Derk waren handwevers en verdienden de kost in de Twentse textielindustrie. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Frederik in zijn jonge jaren ook in de textielindustrie gewerkt. Kinderarbeid was weliswaar verboden (sinds 1874) maar dat verbod werd vaak massaal overtreden.

Na zijn militaire dienst trouwde hij op 1 december 1887 in Enschede met Gezina Berfelo. Het gezin kreeg tussen 1888 en 1909 maar liefst 17 (!) kinderen waarvan twee op jonge leeftijd zijn overleden en daarnaast nog twee levenloos geboren kinderen die niet werden geregistreerd. De beide oudste dochters Frederika Hermina (1889) en Hermina Frederika (1890) vervulden een belangrijke rol bij de opvoeding van de kinderen.

Frederik Langkamp was textielarbeider maar in 1915 wordt hij in officiële aktes als winkelier genoemd en vanaf 1923 als verzekeringsagent waardoor hij veel mensen in zijn woonomgeving heeft leren kennen. In zijn jaren als textielarbeider wierp hij zich vaak op als woordvoerder van stakende arbeiders die betere werkomstandigheden eisten. Hij was welbespraakt en een gedreven onderhandelaar. Een groot voordeel hierbij was dat hij behalve in het Nederlands ook goed thuis was in de Nedersaksische taal, een taal die behalve in Noord- en Oost-Nederland ook wordt gesproken in de Duitse grensstreken en in geheel Noord-Duitsland. Hij kon dus ook aan de andere kant van de grens verbaal goed uit de voeten. We mogen aannemen dat Frederik in Enschede en omstreken ook met apostolischen in aanraking is gekomen. Aan het eind van de negentiende eeuw trokken veel gezinnen, waaronder ook apostolische, uit Noord-Nederland naar Twente om daar werk te zoeken. Het is bekend dat in 1894 in ieder geval één apostolische gezin met vijf kinderen in Enschede woonde.

Het is in 1895 als Frederiks aandacht wordt getrokken door een overlijdensadvertentie: het overlijden van “Juda's apostel” Friedrich Wilhelm Schwartz. Nieuwsgierig geworden stuurde hij een verzoek om meer informatie naar de Hersteld Apostolische Zending Gemeente in Amsterdam. Kort daarna kreeg hij bezoek van broeder (later oudste) Van der Vliet uit Den Haag. Twee jaren later worden Frederik Langkamp en zijn gezin door apostel Krebs in Enschede verzegeld en in de kleine gemeente opgenomen. In 1901 ontvangt hij het ambt van priester en wordt in het oosten van het land een steunpunt voor apostel Kofman. De eerste diensten in Enschede werden gehouden bij de gezinnen thuis en van 1899 tot 1904 in een voormalige smederij aan de Mooyenhofstraat. Overigens werd er toen ook al diensten gehouden in Nijverdal. We lezen in het weekblad “de zevende bazuin” dat apostel Kofman in 1905 in Nijverdal en Enschede diende. In Enschede werden 42 zielen verzegeld. 27 daarvan uit Enschede en 15 uit Gronau in Duitsland. Voor zowel Gronau als Nijverdal werd een priester geordineerd en voor Enschede een diaken. Overigens werd in hetzelfde blad in 1907 vermeld, dat er in Enschede 29 zielen werden verzegeld, in Gronau 19 en in Almelo 17.

Enschede had inmiddels een eigen kerk (1904) aan de Lipperkerkstraat en in 1906 worden de gemeenten Losser en Dinkeloord voor het eerst vermeld, hetzelfde jaar als de inzetting van priester Langkamp in het herderambt. In 1912 doet opziener Horsman verslag van verzegeling van 3 zielen uit Nordhorn (D) en 9 zielen uit Glanerbrug. In 1913 wordt Hengelo voor het eerst genoemd. We zien dat in Twente in vijftien jaar tijd maar liefst 9 gemeenten (waarvan twee in Duitsland) zijn ontstaan.

Als opziener Horsman in 1909 verslag doet van zijn bezoek aan de gemeente in Enschede, vermeldt hij gastvrij te zijn onthaald door “de leidende” Langkamp. Twee jaar later (op 13 augustus 1911) ontvangt herder Langkamp het ambt van districtsoudste. Hij blijft daarnaast voorganger van de gemeente Enschede.

Als het echtpaar Langkamp op zondag 1 december 1912 vijftientig jaar is getrouwd zendt apostel Van Oosbree districtsoudste Brakke uit Rotterdam om hen de huwelijkszegen te geven. (zie onderstaande mededeling uit het Hersteld Apostolisch Weekblad)

In 1917 ontstaat de tweede gemeente in Enschede (eerst Soendrastraat, later Atjehstraat) en vier jaar later de derde gemeente (Oldenzaalsestraat). In datzelfde jaar verhuist oudste Langkamp naar de ambtswoning bij de kerk in de Atjehstraat.

Vermeldenswaard is, dat oudste Langkamp ook een bijzonder hechte band had met stamapostel Niehaus. Misschien ook omdat ze dezelfde taal (Nedersaksisch) spraken? In ieder geval verbleef de stamapostel regelmatig bij het gezin Langkamp tijdens zijn reizen naar Nederland dan wel op de terugweg naar Duitsland. Oudste Langkamp was dan ook goed op de hoogte van de, door stamapostel Krebs geïntroduceerde en door stamapostel Niehaus verfijnde, vrijzinnige stroming “het nieuwe licht”. Ook apostel Van Oosbree was hiervan een fervent aanhanger. In 1930 krijgt stamapostel Niehaus ambtsrust en wordt hij opgevolgd door stamapostel Bischoff. Deze probeert de vrijzinnigheid in te tomen en zet zich in voor eenheid en uniformiteit in het apostolische werk.

Apostel Van Oosbree is nogal gekant tegen deze “inmenging” maar wil beslist wel in de eenheid der apostelen blijven. En ook oudste Langkamp komt in deze spagaat terecht: de trouw aan zijn

apostel enerzijds en de internationale eenheid anderzijds. En wellicht zullen zijn contacten met Duitse geloofsgenoten tot nog meer twijfel bij hem hebben geleid.

Begin jaren dertig ontvangt oudste Langkamp ambtsrust. Hij staat bekend als een begenadigd spreker, was charismatisch, energiek, begripvol, serieus en straalde een grote vitaliteit uit. Hij kon met veel enthousiasme onderwerpen overbrengen. Het ledenaantal in Twente en omgeving bedraagt dan maar liefst 4000 zielen en hij wordt opgevolgd door oudste Hartman uit Zwolle. Van zijn ambtsrust is niets vermeld. Waarschijnlijk is dit in 1933 gebeurd als hij de ambtswoning verlaat en een woning in de Padangstraat betreft. Misschien is zijn ambtsrust schriftelijk “afgedaan” als gevolg van de spagaat waarin hij verkeerde en daarom niet meer als trouwe volgeling van apostel Van Oosbree werd beschouwd? Zijn opvolger zou later verklaren dat oudste Langkamp “niet langer geschikt was om zijn ambt uit te voeren omdat hij zich door verkeerden had laten informeren!” Diep gekwetst door dit verwijt heeft oudste Langkamp langere tijd de diensten niet kunnen bezoeken. Toch pakt hij de draad weer op, bezoekt de diensten weer maar wel kritischer dan voorheen. Dit werd waarschijnlijk nog versterkt door enkele van zijn kleinzonen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in Duitsland te werk waren gesteld, daar gemeenten van de Neuapostolische Kirche bezochten en in veel gemeenten de politieke invloeden van die tijd waarnamen. Zo was het vanaf maart 1933 verplicht om op alle openbare gebouwen, dus ook de kerken, een hakenkruisvlag te voeren.

Als apostel Van Oosbree op 20 maart 1946 overlijdt en er juridische strijd ontstaat over zijn opvolging weet oudste Langkamp het ook niet meer. Hij blijft desondanks de diensten bezoeken tot hij op 8 november van dat zelfde jaar zelf overlijdt.

Hij wordt op 12 november 1946 begraven op de Oosterbegraafplaats in Enschede. Maar liefst 2000 mensen wonen de plechtigheid bij die wordt geleid door herder IJ.Hoekstra, de voorganger van de gemeente Enschede II Van de kerkelijke leiding aan zowel HAGEA als HAG zijde is geen spoor te bekennen. Een trieste uitkomst van de spagaat waarin zowel een hardwerkende en bevlogen districtsdienaar als de leiding van beide stromingen ongewild in terecht waren gekomen.....

Bronnen: archieven NAK en HAG, familiearchief Langkamp

Dit artikel kwam mede tot stand door de ruimhartige inbreng van broeder O. Scholtens uit Gorinchem, waarvoor onze dank

10. januari 2017

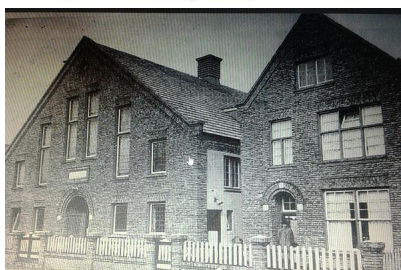
Hersteld Apostolische Zending-Gemeente
in de Eenheid der Apostelen,
hare Openbare Eerediensten des Zondags
 DISTRICT ENKHUIZEN:

Woningen adres J. Kofman Rzn. Apostel, Torenstraat, 10
 lokaal Nieuwe Westerstraat. 10
 er of Nieuwediep adr. en lok. K. de Boer, Hoogstraat 135 10
 waar adres C. Kuit Geest 15, lokaal Augustijnsteeg 10
 n adres E. Weijling Boompjes, 9 1/2
 lokaal Appelhaven achter de Oosterkerk 10
 ega adres E. Schepers en J. Zijlstra Oldelamer 10
 en adres Loonstra (Smid) en voor St. Johannesga 10
 hede adr. F. Langkamp, Leidschestr. nieuwe woningen 10
 lokaal Moojenhoofstraat 10
 rdal adres en lokaal F. A. M. Textor 10

n 7 en te Enschede
 r nog 8 ontslaper
 ving werden 3 pr
 mp het Oudste-am
 n last te kunnen dr

Gedenkwaardige dagen.
 ENSCHEDE. Op 1 Dec. was de dag waarop de broeder en zuster Langkamp hun 25-jarigen huwelijksdag mochten beleven.
 De gemeenschapskinderen wilden dien dag niet onopgemerkt laten voorbijgaan, doch bereidde hun in de getrouwheid des geloofs staanden, voorganger en „oudste“ een *waren feestdag*. De „oudste“ Brakke uit Rotterdam, was door den Apostel gezonden, om hun huwelijksverbond te vernieuwen en op al het door hun gezaaide zaad van „*liefde*“, „*trouw*“ en „*dienen*“ den zegen als de wasdom-Gods te leggen, die zij dan ook staande voor de gemeenschap te midden van hun talrijk gezin (18 eigen kinderen en een aangegetrouwde) ontvingen.
 Het „wezen“ van Psalm 101:6 zal door hen genoten worden.

3. In den loop van dit jaar werden verzorgd: te weten 4 gemeenten (metgezinsleden)	26	
6. In den loop van dit jaar hebben zich vijf andere Apostolische gemeenten in Nederland, of al gemeenten in dezelfde plaats, voorgevoegd	26	
7. In den loop van dit jaar hebben zich vijf het buitenland (ook Ned. Oost- en West-Indië) verzorgd. (Huwelijken werden bevestigd, uitkenningen gegeven, die bij hen reeds alreeds verzorgd waren)	1	
8. In den loop van dit jaar werden van degenen, die zich voor 1 Januari van het afgelopen jaar terugtrokken, opnieuw bevestigd	1	
Te samen		94
9. In den loop van dit jaar zijn naar andere Apostolische gemeenten in Nederland, of al gemeenten in dezelfde plaats, vertrokken	29	
10. In den loop van dit jaar zijn naar het buitenland (ook Ned. Oost- en West-Indië) vertrokken. (Huwelijken werden bevestigd, uitkenningen gegeven, die bij hen reeds alreeds verzorgd waren)	0	
11. In den loop van dit jaar zijn uitgescheiden	6	
12. In den loop van dit jaar hebben zich teruggetrokken (reeds meer verzorgd)	10	
Te samen		45
13. Op den 1sten December van 't afgelopen jaar bedroeg het aantal gemeentesleden (hierbij ook gerekend, die met een bevestigingsplicht)	276	
BESLUITENDE OORDEELINGEN:		
1. Aan het einde van dit jaar bedroeg het aantal mondelijke gemeentesleden,		

